

Drammens Tidende 24. mai 86

Tyskertøser og front søstre

Sigurd Senje:
«Dømte kvinner»
Pax

«Dømte kvinner» heter en debattbok av Sigurd Senje som nettopp er utkommet. Den handler om tyskerjenter og front søstre.

bøker

Tyskerjenter – eller verre: Tyskertøser – var betegnelsen på kvinner som innlot seg med tyskerne. Ordene dekker alt fra naive unge piker på en ensom hybel i byen. En dag møter de en flott fyr i uniform, eller kanskje en ensom sjel som appellerer til medfølelsen. Forelskelse, forlovelse og kanskje graviditet. Så blir han sendt til fronten. Hun sitter ensom igjen. Det skal bli verre. Et glimt fra frigjøringsdagene:

«Jeg fikk se en gruppe hjemmefrontkarer som gikk på jakt etter tyskertøser. De fikk tak på et par og gikk løs på dem med

saks. En hel folkehop fra byen sto og heiet omkring dem...»

Slikt skjedde også i Drammen. Men det var vel ofte heller snakk om unge gutter som gjennomførte straffeaksjonene, ikke hjemmefrontkarer.

Andre kvinner var klart mer mangfoldige, og fløy med mange. Alle ble dømt av gatens parlament.

Tyskerungene fikk en vond oppvekst.

Front søstrene var unge piker som utdannet seg som sykepleiere og gikk i tysk tjeneste. Mange av dem var vokst opp i hjem med foreldre som var medlem av NS. De ble isolert. Det var derfor rimelig at de ønsket seg vekk. Mange hadde også en idealistisk drøm om å utrette noe. Sykepleieren ved fronten ble et trøstesløst slit. Sult, frost, bomber, elendighet.

Front søstrene ble dømt etter krigen. I gjennomsnitt fikk de ubetinget fengsel i ett år. Selv hevdet de at det å pleie syke og

sårede aldri kan være en forbrytelse. Men norske domstoler så det annerledes. I en dom heter det f.eks.: «Hun søkte om å bli opptatt i det tyske Røde Kors og forpliktet seg til å gjøre tjeneste i Tyskland så lenge krigen varte... Ved sin tjeneste i Røde Kors måtte hun forstå at hun derved ylet direkte bistand til den tyske krigsmakt».

I Senjes bok blir både domstolene og Norges Røde Kors kritisert. Han mener sistnevnte skulle fastholdt den regel Røde Kors ellers hevder internasjonalt: Ingen må forulempes eller dømmes fordi de har pleiet syke og sårede.

I dag kan vi se at reaksjonene mot så vel front søstre som tyskertøser også bunnet i irrasjonelle krefter. Økonomiske profitører og alle som jobbet på tyske anlegg ble ikke dømt – eller fordømt – på samme vis. I dag tenker vi med gru på hvor mange forsvarsløse barn og unge som fikk sitt liv ødelagt fordi de var født på den gale siden.

Norske front søstre i Marienbad 1943.

Senjes bok inneholder en krass kritikk av denne side ved rettsoppjøret. Boken ville imidlertid blitt mer tilfredsstillende om forfatteren hadde gått noe mer i dybden.

Den ville også virket sterkere

om han hadde tatt seg tid til å analysere bakgrunnen for samfunnets reaksjon. Hva var rettfærdig harme? Hvem hadde rett til harme? Og hva er grums?

Gunhild Ramm Reistad.